

ΣΠΙΩΝ

ΚΥΡΙΑΚΟΝ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑ

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΠΡΟΠΑΛΗΡΩΤΕΑ

Διὰ μὲν τὰς Ἀθήνας Δραχ. ν. 6
Διὰ δὲ τὸν Πειραιᾶ καὶ τὰς Ἐπαρχίας. 7
Διὰ δὲ τὸ Ἐξωτερικὸν φράγκα χρυσ. 8
Διὰ δὲ τοὺς ἐν τῷ ἔσωτερικῷ τῆς Ἀνατολῆς
μετὰ τῶν ταχυδρομικῶν τελῶν 10
Οὐδεμία πληρωμὴ γίνεται ἄνευ ἀποδείξεως.
Πᾶσα δὲ ἐπὶ δόσεις πληρωμὴ πρέπει νὰ ᾖ ἐντυπος καὶ νὰ
φέρῃ τὴν Ἱπογραφὴν καὶ τὴν Σφραγίδα τῆς Διευθύνσεως.

Συντάσσεται ὑφ' οὗ καὶ ἀνέκαθεν δρουν.

Ἐπιστολαί, ὡς καὶ πᾶν ἔγγραφον, ἐπιγράφονται
Πρὸς τὴν Σύνταξιν τῆς Θεολογικῆς
ἐφημερίδος «Σπῖων» εἰς Ἀθήνας.

Ἐκδίδεται τετράκις τοῦ μηνός.

ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΙ ΓΙΝΟΝΤΑΙ

Ἐν Ἀθήναις παρὰ τῇ Διευθύνσει τῆς Θεολογικῆς ἐφημερίδος
Σπῖων (παρὰ τῇ Ἀγ. Εἰρήνῃ, ὁδ. Καρόρη, ἀριθ. 7)
Ἐν δὲ ταῖς Ἐπαρχίαις καὶ τῷ Ἐξωτερικῷ παρὰ τοῖς κ. κ. ἀν-
ταποκριταῖς αὐτῆς.
Διατρίβει σύντομοι καὶ σύμφωνοι πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἐφη-
μερίδος γίνονται δεκταὶ πρὸς καταχώρησιν.

«Καθεύδοντες διατελοῖτε ἂν, εἰ μὴ τινα ἄλλον
ὁ Θεὸς ἐπιπέμψῃ κηδόμενος ὑμῶν»

Σωκράτης.

«Ἦξει ἐκ ΣΙΩΝ ὁ ρυόμενος . . . ἐκ γὰρ Σιών ἐξελεύσεται
νόμος, καὶ κρινεῖ ἀνά μέσον τῶν ἐθνῶν»
Ἡσαίας.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗΝ.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΠΑΝΤΩΝ.

«Θαυμαστός ὁ Θεὸς
ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ».

Ἐξ οὗ τὴν ἱερὰν πανήγυριν τῆς Πεντηκοστῆς
ἐπετελέσαμεν, οὐκ ὀλίγον ἡμερῶν ἐπὶ ἀριθμῶς,
καὶ πάλιν κατέλαβεν ἡμᾶς μαρτύρων χορὸς, μάλ-
λον δὲ μαρτύρων παρεμβολὴ καὶ ἐορτάσις (Χρυ-
σοστ. εἰς τοὺς Ἀγίους Πάντας Δόγ. α. σ. 614).

Οὕτω προσιμιάζεται ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος, ὁ
τότε μὲν τοὺς Ἀγίους Πάντας ὑμῶν, νῦν δὲ
μετ' αὐτῶν καὶ οὗτος ὑφ' ἡμῶν συνυμνούμε-
νος καὶ τιμώμενος.

Ἡ ἁγία ἡμῶν Μήτηρ Ἐκκλησία μετὰ τὴν
ἐπίσημον ἐορτὴν τῆς ἐαυτῆς ἰδρύσεως, κατὰ
τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς, τὴν ἀμέσως
ἐπομένην Κυριακὴν καθιέρωσεν εἰς τιμὴν καὶ
μνήμην τῶν Ἀγίων Πάντων, ὅπως δεῖξῃ οἷον
ἀγαθῶν ἢ τοῦ παναγίου Πνεύματος χάρις τὴν
Οἰκουμένην ἐνέπλησε, καὶ οἷον στίφος Μαρτύ-
ρων καὶ Ἀγίων ἐνεδυνάμωσεν εἰς τὸν διὰ πυρὸς
καὶ σιδήρου θάνατον, ὃν ἀπειροὶ ἀνεκαλύπτοντο
τάφοι ἐν ταῖς κατακόμβαις (α) τῆς Ῥώμης,
μετὰ τὴν κατάπαυσιν τῶν διωγμῶν. Ὑπὸ τὸ
ὄνομα δὲ τῶν Ἀγίων Πάντων συμπεριέλαβεν
ἡ Ἐκκλησία οὐ μόνον τοὺς εἶτε διὰ τοῦ ἰδίου
αὐτῶν αἵματος, εἶτε διὰ τοῦ ἐναρέτου αὐτῶν βίου
συντελέσαντας καὶ συντελοῦντας εἰς ἐδραίωσιν
καὶ συνέχειαν τοῦ μεγάλου ἔργου τῆς Ἐκκλη-
σίας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐκ παντὸς τρόπου εὐαρε-
στήσαντας καὶ εὐαρεστοῦντας τῷ Κυρίῳ, ὃν ὁ
ἀριθμὸς αἰετοῦ διατελέσει ἀγνωστος τῇ σρα-
τευομένῃ Ἐκκλησίᾳ· ἐφ' ᾧ κατὰ τὴν ἐπίσημον
ἐκφρασιν τῆς Ἐκκλησίας «Τῇ σήμερον ἡμέρα,

Κυριακὴ μετὰ τὴν Πεντηκοστὴν, τὴν τῶν ἁ-
πανταχοῦ τῆς Οἰκουμένης, ἐν Ἀσίᾳ, Λιβύῃ καὶ
Εὐρώπῃ, Βορρᾷ τε καὶ Νότῳ Ἀγίων Πάντων
ἐορτὴν ἐορτάζομεν».

Ἔπονται δὲ οἱ στίχοι,

«Τοῦ Κυρίου μου πάντας ὑμῶν τοὺς φίλους·
Εἴ τις δὲ μέλλων, εἰς τοὺς πάντας εἰσέλτω».

Ἡ ἐορτὴ τῶν Ἀγίων Πάντων ἐστὶ τῶν ἀρχαι-
οτέρων ἐορτῶν τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας. Ἦδη
ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος εἰς τὴν ἐορτὴν ταύτην
τῶν Ἀγίων Πάντων, τῶν ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ
μαρτυρησάντων, κατέλειπεν ἡμῖν λόγους λίαν
συγκινητικούς· «Οὐχ οὕτως, λέγει ἐν τῷ ἁ-
αὐτοῦ Λόγῳ, οὐχ οὕτως ἐστὶ λαμπρὸς ὁ οὐρανὸς
τῷ χορῷ τῶν ἄστρων κοσμοῦμενος, ὥς τὰ σώματα
τῶν μαρτύρων λαμπρῷ τῷ χορῷ τῶν τραυμάτων
κοσμοῦμενα».

Τὰς κακώσεις δὲ περιγράφων, ὡς οἱ ἅγιοι
Μάρτυρες ὑπέστησαν, λέγει· «Καὶ γὰρ προσέ-
δσαν αὐτοὺς τῷ ξύλῳ, καὶ τὰς πλευρὰς διώρυτ-
τον, ἐμβαθύνοντες ἐν αὐταῖς, ὡς εἰπεῖν, αὐλακὰς,
καθάπερ οἱ γῆν ἀροτριῶντες, ἀλλ' οὐ σώματα σχί-
ζοντες· καὶ ἦν ἰδεῖν λαγόνας ἀναπεπετασμένας,
πλευρὰ ἀνεφρότα, στήθη διερρηγμένα· καὶ οὐδὲ
ἐνταῦθα τῆς μακρίας ἔστησαν οἱ αἰμοδόροι θῆρες
ἐκεῖνοι, ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ ξύλου καθελόντες ὑπὲρ τῶν
ἀνθρώπων ἐπὶ σιδηρᾷ κλίμακῳ ἔτεινον· καὶ ἦν
ἰδεῖν πάλιν πικρότερα τῶν προτέρων θεάματα, δι-
πλᾶς καταφερομένας σταγόνας ἐκ τῶν σωμάτων,
τὰς μὲν τοῦ αἵματος ῥέοντος, τὰς δὲ τῶν σαρκῶν
τηκομένων· οἱ δὲ ἅγιοι, καθάπερ ἐπὶ ῥόδων κείμε-
νοι τῶν ἀνθρώπων, οὕτω μετ' ἡδονῆς τὰ γινόμενα
ἐθεώρουν» (αὐτόθι σ. 616).

Περὶ δὲ τοῦ αἵματος τῶν ἁγίων Μαρτύρων
λόγον ποιούμενος λέγει· «Τοῦτο τὸ αἷμα Ἀγγε-
λοι μὲν ὁρῶντες ἐτέρποντο, δαίμονες ἔφριττον· καὶ
αὐτὸς ὁ διάβολος ἔτρεμεν· οὐ γὰρ αἷμα ἦν ἀπλῶς
τὸ ὁρῶμενον, ἀλλ' αἷμα σωτήριον, αἷμα ἁγίον, αἷμα
τῶν οὐρανῶν ἄξιον, αἷμα διηνεκὸς τὰ καλὰ τῆς
Ἐκκλησίας ἄρδον φυτὰ. Εἶδε τὸ αἷμα, καὶ ἔφριξεν
ὁ διάβολος· ἀνεμνήσθη γὰρ ἐτέρου αἵματος δεσπο-
τικοῦ, δι' ὃ τὸ αἷμα τοῦτο ἔρρευσεν» (αὐτόθι).

Ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία κατὰ τὴν Κυριακὴν
ταύτην τελεῖ ἐορτὴν τῆς ἁγίας Τριάδος «Do-
minicam Trinitatis», χωρίζουσα τὴν ἐορ-
τὴν τῆς Πεντηκοστῆς ἀπὸ τῆς ἁγίας Τρι-
άδος· τὴν ἐορτὴν δὲ τῶν Ἀγίων Πάντων τελεῖ
ἐν τοῖς νεκροταφείοις τῇ 1 Νοεμβρίου. Πρῶ-

τος δὲ εἰσήγαγεν αὐτὴν κατὰ τὸν Ζ' αἰῶνα ὁ
Πάπας Βονιφάτιος ὁ Δ' (608—615), ὅστις
ἀπὸ τῶν κατακομβῶν τῆς Ῥώμης ὁλοκλήρως
ἀμάξας μαρτυρικῶν λειψάνων μετεκόμισεν εἰς
τὸ ὑπὸ τοῦ Ἀγρίππου ἰδρυθὲν Πάνθειον, ὅπερ
αὐτὸς καθιέρωσεν εἰς τιμὴν τῆς Θεοτόκου καὶ
τῶν Μαρτύρων, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα «Santa
Maria et Martyres»· καὶ νῦν «S. Maria dei
martiri» (Kraus τόμ. β'. σ. 500—501).

Λέων καὶ Θεοφανὸς.

Κατὰ Νικηφόρον τὸν Κάλлистον (ἀκμά-
σαντα περὶ τὸ 1335), νέα δείγματα ἐπισημό-
τητος ἐν τῷ κύκλῳ τῆς Χριστιανικῆς ἐορτολο-
γίας ἔλαβεν ἡ ἐορτὴ αὕτη κατὰ τὸν Θ' αἰῶνα
ἐξ αἰτίας τοιαύτης.

Θεοφανοὺς τῆς πρώτης συζύγου Λέοντος τοῦ
αὐτοκράτορος, ὁσίων βιωσάσης, ὁ αὐτοκράτωρ
μετὰ θάνατον αὐτῆς ἐξήτει, ὅπως ἡ Ἐκκλησία
ἀνακηρύξῃ αὐτὴν ἁγίαν, ἐπὶ τούτῳ δὲ μέγιστον
ναὸν ἐπ' ὀνόματι ταύτης ἐν Βυζαντίῳ παρὰ τῷ
ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ἀνεγείρειν ἐπέχει-
ρσεν. Εἰς τὴν ἐξ ὑπερβάλλοντος ὁμῶς ζήλου
εὐσεβῆ ταύτην πρόθεσιν τοῦ βασιλέως ἡ Ἐκκλη-
σία, χωρὶς τὸ παράπαν νὰ ἀρνήται τὸν ἅγιον
τῆς Θεοφανοῦς βίον καὶ τὰς μεγάλας αὐτῆς
ἀρετάς, ἀπήντησεν, ὅτι δὲν θεωρεῖ καλὸν ὅπως
τὴν χθὲς ἐτι ζῶσαν καὶ ἐν τοῖς βασιλείοις ἐν-
εργοῦσαν ἀμέσως αὕτη, ἄνευ τινὸς θαύματος
πιστοῦντος τὴν ἀγιότητα αὐτῆς, ἀνακηρύξῃ
ἁγίαν, καὶ ἐπ' ὀνόματι αὐτῆς ἐγκαινιάσῃ τὸν
ἡδὴ ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος ἀνεγειρόμενον ναόν.
Εἰς ταῦτα πεισθεὶς ὁ βασιλεὺς, τὸν ὑπ' αὐ-
τοῦ ὑπὲρ τῆς Θεοφανοῦς ἀνεγειρόμενον ναόν
καθιέρωσεν εἰς τιμὴν τῶν Ἀγίων Πάντων, εἰ-
πὼν, «εἰ καὶ Θεοφανὼ ἁγία, μετὰ τούτων πάν-
των συναριθμείσθω».

Βραδύτερον ὁμῶς ἡ Ἐκκλησία καὶ δι' ἰδίας
ἡμέρας τὴν μνήμην τῆς ἁγίας ταύτης βασι-
λίσσης ἐτίμησεν· οὕτω τῇ 16 Δεκεμβρίου κατὰ
τὴν ἐπίσημον ἐκφρασιν, ἣν ἐν τῷ Συναξαριστῇ
ἀναγιγνώσκωμεν, «Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, μνήμη τῆς ἁ-
οιδίμου βασιλίσσης καὶ θαυματουργοῦ Θεοφανοῦς,
συζύγου γενομένης Λέοντος τοῦ σοφωτάτου βασι-
λέως» (Συναξ. τῇ 16 Δεκεμβρίου) (α).

(α) Τὸ ἱερὸν λείψανον αὐτῆς εὑρεται ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Ναῷ
Κωνσταντινουπόλεως.

(α) Κάτω—cumba—κάτω τάφος. Κατακόμβαι, ἴτοι τάφοι ὑπὸ
τὴν γῆν, εὐρέθησαν πλείστα ἐν Ῥώμῃ, Σικελίᾳ καὶ ἀλλοῦ, ἐνθα
φύσιν τῶν διωκτῶν οἱ πρῶτοι Χριστιανοὶ ἐτέλουν τὰς ἐαυτῶν συνά-
ξεις, καὶ κατέθετον τὰ σώματα τῶν ἐν εἰρήνῃ ἢ ἐν μαρτυρίᾳ ἀνα-
παυμένων ἀδελφῶν Χριστιανῶν. Γνωρίσματα δὲ τῶν ἐν ταῖς κατα-
κόμβαις μαρτυρικῶν τάφων εἶναι ταῦτα· ἐξωτερικῶς μὲν φέρουσι τὰ
σύμβολα τῆς κατὰ τοῦ θανάτου νίκης, οἷον δάφνην, στέφανον, μαρ-
τυρικά ὄργανα, πολλὰκις δὲ ἐπιγραφὴν ὑποδεικνύουσαν τὸ μαρτύ-
ριον κτλ. ἐσωτερικῶς δὲ ἀνευρίσκονται ἐν αὐτοῖς ἀγγεῖα αἵματος ἢ
ὄφθαλμοὶ καθημαχμένα, δι' ὧν περιελάσσοντο αἱμάσσοντα ἤδη
τὰ σώματα τῶν ἁγίων, πολλὰκις δὲ καὶ αὐτὰ τὰ πραγματικὰ ὄρ-
γανα, δι' ὧν δεινὸς βασανιζόμενος ὁ μάρτυς ἐξέπνευσε, καὶ ἀπὸ
ἐξ εὐλαβείας οἱ Χριστιανοὶ μετὰ τοῦ ἁγίου μάρτυρος συνέβαπτον.

Κατὰ τὸν Νικηφόρον τοῦτον, καὶ ἡ ἐν γένει μέχρι σήμερον ὑπάρχουσα ἐκκλησιαστικὴ τάξις ἐπὶ τοῦ βασιλέως τούτου († 911) ὠρίσθη καὶ διευτυπώθη. «Εγὼ δὲ οἶμαι, λέγει, τούτουθεν ἐπὶ μᾶλλον σχεῖν τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν παρούσαν ἑορτὴν ἐορτάζεσθαι, οὐσαν καὶ πρότερον· τοῦτου δὲ χάριν καὶ ὑστέραν τῷ Τριωδίῳ κείσθαι, ἀρδην πάσας τὰς ἑορτὰς περιελείουσιν ὡς φραγμὸν. Ἡ γὰρ τῆς Ἐκκλησίας εὐταξία τε καὶ κατὰστασις, καὶ ἄνωθεν ἤρξατο, κατ' ὀλίγον ἀριστα καθιστάμενη καὶ ὡς ἔχρη, ἀλλ' οὐκ ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ Βασιλέως τούτου εἰς τὸ παντελὲς κατέστη, καὶ ἐτυπώθη, ὡς νῦν ἔχει τάξεως τε καὶ καταστάσεως» (Συναξ. τῆς Κυρ. τῶν Ἀγ. Πάντων σ. 221).

Ῥυμολογία.

Ἐν τῇ Ῥυμολογίᾳ τῆς Κυριακῆς ταύτης ἀνευφημοῦνται πάντες οἱ χοροὶ καὶ πᾶσαι αἱ τάξεις τῶν ἁγίων, ἤτοι τῶν Ἀγγέλων, τῶν Προπατόρων, τῶν Πατριαρχῶν, τῶν Προφητῶν, τῆς Θεοτόκου, τοῦ Προφήτου Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου, τῶν Ἀποστόλων, τῶν Μαρτύρων, τῶν Ἱεραρχῶν, τῶν Ἱερομαρτύρων, τῶν Ὁμολογητῶν, τῶν Ὁσίων, τῶν Δικαίων, καὶ ἅπανα ἡ χορεία τῶν ἁγίων Γυναικῶν, ἀστέρες κατακοσμοῦντες τὸ νοητὸν τῆς Ἐκκλησίας στερέωμα, φῶτα φωτὶ ἀπλέτῳ τὴν Οἰκουμένην καταφωτίζοντα.

Περιοριζόμενοι εἰς τὰ κυριώτερα ἀναγράφομεν ἐκ τῶν ἐν τῷ Ἑσπερινῷ ὕμνων τὸν ἐξῆς:

«Ἐν πᾶσι τοῖς πέρασι τοὺς ἐναθλήσαντας πίστει, Ἀποστόλους, Μάρτυρας, Ἱερεῖς θεόφρονας, σεμνὰ Γύναια, ἱερὸν ἄθροισμα, ἱεροῖς ἁσμασι κατὰ χρέος εὐφημήσωμεν, ὅτι συνήφθησαν τοῖς ἐπουρανίοις οἱ γήϊνοι, καὶ πάθει τὴν ἀπάθειαν χάριτι Χριστοῦ ἐκομίσαντο· καὶ νῦν ὡς ἀστέρες στεργοὶ περιουγάζοντες ἡμᾶς, ἐν παρησίᾳ πρεσβεύουσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν».

Λαμπρὸν εἶναι καὶ τὸ Δοξαστικὸν τοῦ Ἑσπερινοῦ, ἀναφερόμενον ἀποκλειστικῶς εἰς τοὺς ἁγίους Μάρτυρας, ὅπερ λέγεται πάντοτε ὑπὸ τοῦ Ἀρχιερέως, ὅτε τὸ πρῶτον ἀφ' ἐσπέρας ἐπὶ τῆς νέας ἁγίας Τραπέζης ἐτοιμάζει τὰ διὰ τὰ ἐγκαίνια νέου Ναοῦ ἁγία λείψανα, ἅτινα τὴν πρωΐαν θέλουσι τεθῆ ἐν τῷ βάθει τοῦ κίονος τοῦ ὑποβαστάσοντος τὴν πλάκα τῆς ἁγίας Τραπέζης. ἔχει δ' ὡς ἐξῆς:

«Μαρτύρων θεῖος χορὸς, τῆς Ἐκκλησίας ἡ βάση, τοῦ Ἐυαγγελίου ἡ τελεῖωσις, ὑμεῖς ἔργῳ τοῦ Σωτῆρος τὰ ῥήτᾳ ἐπληρώσατε· ἐν ὑμῖν γὰρ αἱ πόλεις τοῦ Ἀδου, κατὰ τῆς Ἐκκλησίας ἀνεφύχθησαν, ἐκλείσθησαν· ἡ τοῦ αἵματος ὑμῶν χύσις τὰς εἰδωλικάς σπονδὰς ἐξήρανε· ἡ σφαγὴ ὑμῶν ἀπέτεκε τῶν πιστῶν τὸ πλήρωμα· τοὺς ἀσώματους ἐξεπλήξσατε· τῷ Θεῷ στεφανηφόροι παρίστασθε· ὃ ἀπαύστως πρεσβεύετε ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν».

Ἐν δὲ τοῖς Αἵνοις, εἰς τὸ πρῶτον προσόμοιον, οἱ ἅγιοι Μάρτυρες, οἱ κατὰ τὸν Ἀπόστολον τὰ στίγματα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ ἐν τοῖς σώμασιν αὐτῶν βαστάζοντες, ὑμνοῦνται ὡς ἄνθη ἀμάραντα, ὡς ἀπλανεῖς τῆς Ἐκκλησίας ἀστέρες, ὡς ἐθελόθута θύματα· ἔχει δὲ ὡς ἐξῆς:

«Τοὺς ἁγίους ὁ Κύριος, τοὺς ἐν γῇ ἐθαυμάστωσε· τὰ αὐτοῦ γὰρ στίγματα καὶ παθήματα ἐν τῇ σαρκὶ ἀνεδέξαντο, ἐν τούτοις κοσμοῦμενοι, καὶ ταῖς θείαις καλλοναῖς προφανῶς ἀναθέμενοι· οὓς ὑμνήσωμεν, ὡς ἀμάραντα ἄνθη, ὡς ἀστέρας ἀπλανεῖς τῆς Ἐκκλησίας, ὡς ἐθελόθута θύματα».

Περαίνοντες οὕτω τὴν ἐορτολογίαν τοῦ Πάσχα καὶ τῶν ἀπὸ τοῦ Πάσχα Κυριακῶν, καὶ τῶν παρεμπίπτουσιν ἐορτῶν, κλείομεν ἀπὸ σήμερον μέχρι τῆς Λαμπρῆς τοῦ ἐπιόν-

τος ἔτους τὸ Πεντηκοστάριον, τὸ τὴν ὕμνο-λογίαν τῶν Κυριακῶν καὶ ἐορτῶν τούτων περιέχον ἐκκλησιαστικὸν βιβλίον. Καὶ ἀληθὲς μὲν, ὅτι ἡ ἐκθεσις τῶν ἀντικειμένων ἐκάστης Κυριακῆς καὶ ἐορτῆς κατεσκευασμένης πῶς ἐγένετο, οὐδ' ἐδόθη ἡμῖν καιρὸς, ὅπως ἐπεξεργασθῶμεν τὰ γεγραμμένα, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸ στενὸν τοῦ χώρου τῆς «Σιών» οὐ μικρὰς παρέσχε δυσχερείας, πειθαναγκάζον ἡμᾶς ἵνα περιορισθῶμεν εἰς τὰ κυριώτερα, οὐδὲν ἦτον πεποιθήμεν, ὅτι τερπνὸν ἅμα καὶ διδακτικόν, ἐφ' ὅσον ἐπέτρεπον αἱ ἀσθενεῖς ἡμῶν δυνάμεις, παρέσχομεν ἀνάγνωσμα, ὅπερ εὐχόμεθα νὰ συντελέσῃ πρὸς ἀναζωπύρῃσιν τῶν θερησκευτικῶν αἰσθημάτων τῶν φίλων ἀναγνωστῶν τῆς «Σιών».

Γ. Λαμπρῆς.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΠΙΡΡΟΗΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ ΕΠΙ ΤΗΣ ΡΩΜΑΪΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ

Ἐν τοῖς προηγουμένοις φύλλοις τῆς «Σιών» ἀναπτύξαντες τὰ περὶ τῆς ἐπιρροῆς τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐπὶ τοῦ γάμου, κατεδείξαμεν τὰς εὐαγγελικὰς ἀρχάς, αἱ ὁποῖαι, ποικιλοτρόπως ἀναπτύχθησιν ὑπὸ τῶν Πατέρων καὶ Διδασκάλων τῆς Ἐκκλησίας ἐπεβλήθησαν εἰς τὰς Χριστιανικὰς κοινωνίας, καὶ οὕτω ἐπῆλθεν ἡ ῥιζικὴ μεταρρύθμισις εἰς τὰ καθεστῶτα τοῦ γάμου. Ἡδὴ ἀπολείπεται νὰ εἰπωμεν ὀλίγα καὶ περὶ τῆς ἐπιρροῆς, ἣν ἔσχεν ὁ Χριστιανισμὸς ἐπὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς Νομοθεσίας, ἐξ ἧς ἰδίως ἐξηρτῶντο καὶ ἐξαρτῶνται καὶ σήμερον ἐτι τὰ πολιτικὰ καθεστῶτα τοῦ γάμου.

Αἱ Χριστιανικαὶ ἰδέαι, ὑπερπληρώσασαι τὴν ἀτμόσφαιραν τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως, εἰσέδυσαν βαθμὴδὸν καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ἐκτὸς τῆς Χριστιανικῆς χάριτος κειμένην Ῥωμαϊκὴν κοινωνίαν, λαμβάνουσαι οὕτω καὶ ἐν αὐτῇ ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ὑπαρξίν καὶ πραγματικότητα. Καὶ ὅντως, ἕκαστος ἀνθρώπος, ἄνευ διακρίσεως τάξεως καὶ ἡλικίας, ἤρκει νὰ εἶναι κατὰ τι ἐπιδικτικὸς ὑψηλοτέρων ἰδεῶν καὶ γενναιοτέρων αἰσθημάτων, καὶ ἦτο ἀδύνατον νὰ διαφύγῃ τὴν ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων καρδιῶν μυστηριώδη ἐπενέργειαν τοῦ πνεύματος τοῦ Ἐυαγγελίου. Κατὰ συνέπειαν, θὰ ἦτο ἄτοπον νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι καὶ οἱ ἐκάστοτε φιλοσοφοῦντες αυτοκράτορες, καὶ οἱ νομομαθεῖς τοῦ Ῥωμαϊκοῦ Κράτους, ἔμειναν ἐκτὸς τῆς ἰσχύος καὶ τῆς ἐπιρροῆς τοῦ Χριστιανικοῦ πνεύματος, ἵνα μὴ εἰπωμεν, ὅτι ἠνγκάσθησαν καὶ αὐτοὶ νὰ συμμορφωθῶσι πρὸς τὸ πνεῦμα καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ μεγάλου κατακτητοῦ τῶν καρδιῶν καὶ τῶν συνειδήσεων. Πρὸς συμπλήρωσιν λοιπὸν τοῦ θέματος, οὐπερ τὴν ἀνάπτουζιν ἀνελάβομεν, ῥίπτομεν βλέμμα καὶ ἐπὶ τῆς πολιτικῆς καὶ νομικῆς μεταρρυθμίσεως, ἣν ἐπήνεγκεν ἐπὶ τοῦ γάμου ὁ Χριστιανισμὸς δι' αὐτῶν τῶν νομομαθῶν καὶ τῶν αυτοκρατόρων.

Ἡ εἰδωλοκῆρις γυνὴ, ἡ μὴ πῶ ταχθεῖσα ὑπὸ τὴν σημαίαν τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ ζῶσα ἐν τῇ ἐθνικῇ κοινωνίᾳ, καίτοι οὐδόλως εἶχεν ἀνυψωθῆ εἰς τὴν θέσιν, εἰς ἣν εὐρίσκετο ἡ σύγχρονος γυνὴ ἐν τῇ Χριστιανικῇ κοινωνίᾳ, ἤρξατο ὅμως καὶ αὕτη νὰ χαίρῃ δικαιώματα καὶ προνόμια, τὰ ὁποῖα ἡ ἀρχαῖότης ὅλως ἠρνεῖτο νὰ ἀναγνωρίσῃ εἰς αὐτήν. Καὶ ὅντως, δὲν ἦτο μικρὰ πρόοδος νὰ βλέπῃ τις αὐτοὺς τοὺς νομομαθεῖς νὰ συναισθάνωνται καὶ νὰ ὁμολογῶσι μετὰ λύπης, ὅτι ἡ γυνὴ ἐν τῷ Ῥωμαϊκῷ δικαίῳ κατεῖχε θέσιν ὅλως ἀναξιοπρεπῆ, καὶ πολὺ κατωτέραν τῆς θέσεως τοῦ ἀνδρός. In multis juris nostri articulis deterior est conditio feminarum quam maseulorum, οὕτω λέγει ὁ διασημώτερος τῶν Ῥωμαίων νομομαθῶν Αἰμίλιος ὁ Πιπινιανὸς (Digesta Βιβλ. Α', Τίτλ. 5.1.9). Ἡ δὲ συναισθησις αὐτῆς τῆς ἀδίκου καὶ ὅλως παραλόγου ταπεινώσεως τῆς γυναικὸς ἐν τῇ Ῥωμαϊκῇ νομοθεσίᾳ ἦτο βεβηλὴς πρόδρομος, καὶ προσεήλανε

τὴν ἀνάγκην κρείτονος τῆς γυναικὸς ἀποκαταστάσεως. Ὅθεν καὶ κατὰ τοὺς τρεῖς πρώτους αἰῶνας τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐγένοντο πρὸς τοῦτο ὀλίγα βήματα καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς ἐθνικοῖς πρὸς μεταρρυθμίσειν τῶν καθεστώτων τοῦ γάμου. Καὶ πρώτη σπουδαιότερα μεταρρύθμισις ἦτο, τὸ νὰ ἀποδοθῇ εἰς τὸν γάμον ἐλευθερία τις σύμφωνος πρὸς αὐτὴν τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν. Οὕτω ὁ Ἀντωνίνος καὶ ὁ Ἀλέξανδρος Σεβήρος (Dig. Βιβλ. κγ', Τίτλ. 2.1.19.), συμπληροῦντες νόμον τινὰ τοῦ Ἀγούστου, ἀφαιροῦσι παρὰ τοῦ πατρὸς τὸ ἀρχαῖον δεσποτικὸν καὶ δικαίωμα τοῦ ἐμποδίζειν τὴν ἰδίαν τέκνονα νὰ ἐλθῶσιν εἰς γάμον ὅταν θελήσωσιν, ἢ τοῦ ἀρνεῖσθαι τὸ διδόναι εἰς τὴν θυγατέρα τὴν ἀνάλογον προίκα, ὅπερ πολλάκις συνέβαινε ἀνευ λόγου καὶ εἰς ἀπλῆς τοῦ πατρὸς ἰδιοτροπίας. Παραλείπομεν ἐνταῦθα διὰ τὸ στενὸν τοῦ χώρου νὰ ἀναφέρωμεν αὐτολεξεί καὶ τὰ κείμενα τῶν νόμων· καθόσον μάλιστα λατινιστὶ συνεταγμένοι εἰναι οἱ νόμοι οὗτοι.

Ὁ δὲ Διοκλητιανὸς ἐπίσης διὰ νόμου θεσπίζει, ὅτι ὁ υἱὸς οὐδόλως πλέον ὑποχρεοῦται ἀνευ ἀντιρρήσεως νὰ λάβῃ εἰς σύζυγον, ἣν γυναικὴ ἤθελεν ὑποδείξῃ αὐτῷ ὁ πατήρ, ἀλλ' εἶναι ἐλεύθερος νὰ λάβῃ εἰς σύζυγον τὴν γυναῖκα τῆς αὐτοῦ ἐκλογῆς· ἀν καὶ ἐκφέρῃ τοῦτο οὐχὶ ἀποτόμως, λέγων ὅτι πρέπει πρὸς τοῦτο νὰ συγκατανεύσῃ κἄπως καὶ ὁ πατήρ (Corp. juris Βιβλ. ε', Τίτλ. 4.1.12.). Ἀλλὰ καὶ ἡ θυγάτηρ, λέγει, δικαιούται ἀπὸ τοῦ νῦν νὰ ἀρνήσῃ τὸν γάμον, ἐὰν τὰ ἦτο τοῦ ἀνδρός, δὲν ὑποδεικνύει εἰς αὐτὴν ὁ πατήρ, ἀπαρέσχωσιν εἰς αὐτήν (Dig. Βιβλ. κγ', Τίτλ. 30, 1.1, § 30).

Ἐπίσης ἀφαιρεῖται παρὰ τοῦ πατρὸς καὶ τὸ δικαίωμα, ὅπερ εἶχεν ἐπὶ τῆς ὑπάδρου αὐτοῦ θυγατρὸς, τοῦ νὰ δύναται τούτεστι νὰ ἀποχωρίσῃ αὐτήν ἐκ τοῦ ἰδίου ἀνδρός, ὅταν αὕτη δὲν ἦτο εἰσέτι sub manus, ἤτοι ὑπὸ τὴν ἀμεσον ἐξουσίαν τοῦ ἀνδρός, ὡς ἐν τοῖς προειρημένοις ἀνεπτύξαμεν. Καὶ ὁ μὲν Ἀντωνίνος θεσπίζει νόμον συγκαταβατικόν, ὅτι πρέπει ὁ πατήρ νὰ παρακαλῇται, ὅπως μὴ ποιῇται χρῆσιν αὐστηράν τοῦ δικαιώματος τούτου, patri persuadeatur ne acerbè patriam potestatem exerceat (Dig. Βιβλ. μγ', Τίτλ. 30, 1.1, § 5). Ὁ δὲ Διοκλητιανὸς καταργεῖ τὸ δικαίωμα τοῦτο καθ' ὁλοκληρίαν· ἐν περιπτώσει, λέγει, καθ' ἣν ὁ πατήρ ποιεῖται χρῆσιν τοῦ δικαιώματος τούτου, δίδεται τὸ δικαίωμα τῷ ἀνδρὶ νὰ ἀπαίτησιν τὴν ἰδίαν γυναῖκα, ἐπικαλούμενος, ἐὰν παρίσταται ἀνάγκη, καὶ τὴν βοήθειαν τοῦ ἀρχόντος τῆς ἐπαρχίας, ὅστις ὀφείλει νὰ ἐπεμβῇ, κατ' ἀπαίτησιν τοῦ ἀνδρός, συμμορφούμενος πρὸς τὴν θέλησιν αὐτοῦ, ἀφοῦ ὅμως πρῶτον συνομιλήσῃ καὶ καὶ λάβῃ γνώμην τοῦτο καὶ τὴν συγκατάθεσιν τῆς συζύγου γυναικὸς (Corp. jur. Βιβλ. Ε', τίτλ. 4.1.11).

Ἐπίσης σπουδαῖα νομικὰ μεταρρυθμίσεις ἐγένοντο καὶ ἐπὶ τῆς προίκα τῆς γυναικὸς καὶ ἐπὶ τοῦ διαζυγίου, περὶ τῶν ὁποίων ὁ χώρος τῆς «Σιών» δὲν ἐπιτρέπει νὰ ἐπεκταθῶμεν. Ἐν γένει δὲ παρατηρεῖται, ὅτι εἰς ἐκάστην μεταρρυθμίσειν ἡ θέλησις καὶ ἡ ἐλευθερία ἐξουσία τῆς γυναικὸς ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον παρατείνεται, καὶ ὅτι ὁ γάμος κατὰ τοὺς τρεῖς πρώτους αἰῶνας τοῦ Χριστιανισμοῦ λαμβάνει ἐν τῇ Ῥωμαϊκῇ νομοθεσίᾳ ἡθικώτερον καὶ ὑψηλότερον χαρακτῆρα. Δὲν εἶναι πλέον ὁ γάμος ἔνωσις δύο προσώπων πρὸς τὸ ἀπλὸν συμφέρον τῆς Πολιτείας, ἀλλ' εἶναι ἔνωσις βαθυτέρα, τῆς ὁποίας ὁ δεσμὸς εἶναι ἡθικὸς, καὶ ἥτις, κατὰ τοὺς νέους νόμους, τότε μόνον λαμβάνει χώραν, ὅτε ἀμφότερα τὰ μέρη, ἄνθρωπος καὶ γυνή, ἀμοιβαίως πρὸς τὴν ἔνωσιν ταύτην συγκατατίθενται.

Ἀπὸ δὲ τοῦ τρίτου αἰῶνος καὶ ἐντεῦθεν διὰ τῆς παραδοχῆς τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐκ μέρους αὐτῶν τῶν αυτοκρατόρων ἡ Ῥωμαϊκὴ νομοθεσία λαμβάνει ὅλως Χριστιανικὸν χαρακτῆρα· ὅθεν καὶ ἡ γυνὴ ἀποκαθίσταται πλέον ἐπίσημος καὶ διὰ νόμον πολιτικῶν ἐντελῶς ἐλευθέρη. Καὶ τοῦτο δὲν πρέπει οὐδόλως νὰ θεωρηθῇ ὡς τάσις πρὸς ἐντελῆ χειραφέτησιν τῆς γυναικὸς, ἥτις, καὶ ὡς ἀνάρμοστος πρὸς τὴν φύσιν αὐτῆς, οὐδόλως ἤθελεν ἔχει ἀγαθὰ ἀπο-

τελέσματα, ἀλλ' ὡς ἀποτέλεσμα τῆς συναισθήσεως αὐτῆς τῆς ἀξίας τῆς γυναικὸς ὡς τελείου ἀνθρώπου, τέως περιφρονουμένης, καὶ ἥδη ἀνυψωθείσης διὰ τοῦ Εὐαγγελίου εἰς τὴν αὐτὴν τῶ ἀνδρὶ ἀξίαν· πρὸς τὴν ἰδέαν ὠφείλον κατὰ συνέπειαν καὶ οἱ νόμοι αὐτοὶ, ὡς νόμοι κράτους Χριστιανικοῦ, νὰ συμμορφωθῶσι.

Πρῶτος ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος, ὁ πρῶτος τῶν Χριστιανῶν αὐτοκρατόρων, καταργήσας διὰ νόμου ὀριστικοῦ τὰ τελευταῖα λείψανα τῆς ἐπὶ τῆς θυγατρὸς δεσποτικῆς κηδεμονίας τοῦ πατρὸς, ἀνεκήρυξε τὰς ἀνεπτυγμένας καὶ Χριστιανικῶς ἀνατετραμμένας νεάνιδας, κατὰ τὸ δέκατον ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτῶν, ἐννόμου ἡλικίας καὶ ὁλως ἐλευθέρως ἀπὸ πάσης κηδεμονίας (Corp. juris Βιβλ. Β'. Τίτλ. 35, 1. 2. § 1). Καὶ μάλιστα, ἀπὸ ἀβροφροσύνης πρὸς τὰς γυναῖκας, ὥρισεν ἐπίσης διὰ νόμων νὰ μὴ προσκαλῶνται αὐταὶ εἰς τὰ δικαστήρια, ἀλλ' οὔτε νὰ παρεντίθενται εἰς τὰ βουλευτήρια τῶν ἀνδρῶν (Corp. jur. Βιβλ. Α'. Τίτλ. 48, § 1. Τίτλ. ιγ', § 21). Ἀλλὰ καὶ ἐτέρους νόμους ἐθέσπισεν, οὓς καὶ οἱ διάδοχοι αὐτοῦ αὐτοκράτορες παραλαβόντες ἀνέπτυξαν ἐπὶ τὰ κρείττω, ποιήσαντες καὶ αὐτοὶ ἀλλεπαλλήλους προσθήκας. Καὶ ἐν γένει εἰπεῖν, ἀπασα ἡ κατ' αὐτοὺς νομοθεσία περιεβλήθη καθ' ὁλοκλήραν τὸν χιτῶνα τοῦ Εὐαγγελικοῦ πολιτεύματος, καὶ αὐτῶν πρὸς τούτοις τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας νομοθετούντων σύμφωνα τούτοις ἐν Συνόδοις Οἰκουμενικαῖς, συγκαλουμέναις ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐποπτεῖαν τῶν αὐτοκρατόρων.

Ἐπειδὴ δὲ οἱ πρὸς τὴν γυναῖκα εὐεργετικοὶ οὗτοι νόμοι τῶν αὐτοκρατόρων ἀποβλέπουσιν εἰς τὰ ἀφ' ὧν τὴν πρὸς τὸν ἄνδρα σχέσιν τῆς γυναικὸς ὡς συζύγου, ἡ Ῥωμαϊκὴ νομοθεσία ἐλάμβανε πολλὰς καὶ σπουδαίας μεταρρυθμίσεις, σκοπούσας τὴν καθόλου ἀγιότητα τοῦ γάμου διὰ τῆς νομιμοποιήσεως ἱερῶν, ἡθικῶν καὶ μονίμων γαμικῶν καθεστώτων. Ὅθεν ἀπασα αἱ περὶ γάμου ἀρχαὶ τοῦ Εὐαγγελίου, ἐφ' ὧν ἐκοδόμησαν οἱ Πατέρες καὶ οἱ Διδασκαλοὶ τῆς Ἐκκλησίας, προσελήφθησαν καὶ ἐνομοθετήθησαν ἐν τοῖς κώδεξιν τῆς Ῥωμαϊκῆς νομοθεσίας. Οἱ νομοθέται ἦσαν Χριστιανοὶ πλέον, ἐνστερνισθέντες τὴν ὑψηλὴν ἰδέαν, ὅτι διὰ τῆς ἐν τῷ πνεύματι τοῦ Χριστιανισμοῦ ῥιζικῆς μεταρρυθμίσεως τοῦ γάμου καὶ τῆς οἰκογενείας ἐμελλε νὰ προέλθῃ καὶ ἡ Χριστιανικὴ μὲν ὁλοκλήρου τῆς κοινωνίας. Ἀπαντες οἱ προκάτοχοι νόμοι, καὶ πρὸ πάντων οἱ ἐπὶ τῶν γυναικῶν καὶ τοῦ γάμου δεσποτικοὶ τῆς Πολιτείας νόμοι, καταργήθησαν ἐξ ὁλοκλήρου, καὶ ἀντικατεστάθησαν διὰ νέων, κεκαθαρμένων ἐν τῷ λουτρῷ τῆς Χριστιανικῆς παλιγενεσίας. Διὰ τῶν νόμων τούτων ἀπολαύουσιν ἀμφοτέρω, ἀνὴρ τε καὶ γυνή, πλήρους πολιτικῆς ἰσονομίας, καὶ ἀφίενται πάντῃ ἐλευθέρω, ὅπως ἕκαστος κατὰ βούλησιν ἐκλέξῃ τὸ πρόσωπον, μεθ' οὗ θὰ συζευχθῇ καὶ διανύσῃ τὸν βίον. Καὶ τέλος, οἱ νόμοι οὗτοι ἀνέγραψαν ἀπαξ διὰ παντός ἐπὶ τῶν λειψάνων κατακρημνισθέντος καὶ οὐδέποτε πλέον ἀνεγερθησομένου ἐθνικοῦ οἰκοδομήματος **ἀνάθεμα**. Ἐθεσαν τὰ πάντα ὑπεράνω τοῦ ἐγωϊστικοῦ, τοῦ ὕλιστικοῦ καὶ τοῦ δεσποτικοῦ συμφέροντος τῆς Πολιτείας, καὶ ἀνῆγειραν, καὶ ἔστησαν τὰ τρόπαια τῆς μεγάλης τοῦ νέου πνεύματος νίκης ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τοῦ ἐγωϊσμοῦ τῆς παλαιᾶς κοινωνίας.

Αὕτη εἶναι, φίλοι ἀναγνώσται τῆς «Σιών», ἡ ἐπὶ τῆς γυναικὸς καὶ ἐπὶ τοῦ γάμου ἐπιρροὴ τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ὁ Θεὸς τοῦ Εὐαγγελίου, στήσας τὴν ἑδραν αὐτοῦ ἐν τῷ κέντρῳ τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας, ἀνευ διακρίσεως ἀνδρὸς τε καὶ γυναικὸς, συζεύγνυσιν εἰς γάμον οὐδὲν ὀλιγώτερον ἢ αὐτὰς τὰς καρδίας.

Μεγάλως θὰ εὐχαριστηθῶμεν ἐὰν τὰ γραφόμενα ἡμῶν ἐν τῇ «Σιών» περὶ τοῦ σπουδαιοτάτου τούτου θέματος ἀναγνωσθῶσιν ἐκ μέρους νέων καὶ νεανίδων, μελλόντων καὶ μελλουσῶν νὰ συζευχθῶσιν εἰς γάμον. Εὐχόμεθα, ὅπως αἱ εὐσεβεῖς καὶ Χριστιανικῶς ἀνατετραμμένα καρδίαι τῶν τοιούτων ἀναγνωστῶν τῆς «Σιών», ἐνωθῶσι ποτε ἀδιασπαστως πρὸς καρδίαν ἐπίσης εὐσεβεῖς καὶ Χριστιαν-

κῶς ἀνατετραμμένας, ὅπως ἀπαρτίσωσι καὶ παραστήσωσιν ἐκάστοτε τὸν Χριστιανικὸν γάμον, τὸν γάμον, ὃν ἐξ ἀρχῆς τῆς πλάσεως ὥρισε, καὶ ἐπ' ἐσχάτων διὰ τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ ἀνεσύστησεν ὁ Θεὸς ἐν τοῖς ἀνθρώποις.

Λεξικὸν τῆς Καινῆς Διαθήκης.

Ἀκολουθῶ, μιμούμαι τινα, λαμβάνω τινα ὡς παράδειγμα, συμμορφοῦμαι πρὸς τὸν βίον καὶ πρὸς τὰς πράξεις αὐτοῦ. «Ὁς οὐ λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθεῖ ὀπίσω μου, οὐκ ἔστι μου ἄξιος» (Ματθ. ι', 38), ὁ ἐστὶν ὅστις δὲν με μιμεῖται ἀκολουθῶν τὰ ἔγνη μου, λαμβάνων τὸν σταυρὸν, ὡς ἐγὼ κτλ. καὶ ις', 24 καὶ Λουκ. θ', 23. καὶ Ἰωάν. ιβ', 26. «*Εἰ μὲν ἐμοὶ διακονῇ τις, ἐμὲ ἀκολουθεῖτω*», ὁ ἐστὶν ἐμὲ μιμείσθω καὶ εἰς τὰ παθήματα καὶ εἰς ὅλα.

Ἀκολουθῶ τῆς φωνῆς ἀκολουθεῖν γίνεται χρῆσις ἐν ταῖς ἀγίαις Γραφαῖς καὶ ἐπὶ τῶν πράξεων τῶν ἀνθρώπων, καθ' ἃς μετὰ θάνατον μέλλουσι νὰ βραβευθῶσιν ἢ τιμωρηθῶσιν. «*Τὰ δὲ ἔργα αὐτῶν ἀκολουθεῖ μετ' αὐτῶν*» (Ἀποκ. ιδ' 13), ὁ ἐστὶν ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ εὐσέβεια αὐτῶν συνοδεύει αὐτοὺς πέραν τοῦ τάφου, ὅπως βραβευθῇ ἐν τῷ οὐρανῷ. Παράβ. Ἀποκ. ιη', 5 «*Ὅτι ἠκολούθησαν αὐτῆς αἱ ἀμαρτίαι ἄχρι τοῦ οὐρανοῦ*», ὁ ἐστὶν αἱ ἀμαρτίαι τῆς Βαβυλῶνος ἐπὶ τοσοῦτον ἐπολλαπλασιάσθησαν, ὥστε προσέκλεισαν τιμωρὸν τὴν θείαν δικαιοσύνην.

Οἱ ἱεροὶ συγγραφεῖς τῆς Ν. Διαθήκης μιμούμενοι τοὺς Ἕλληνας, συντάσσουσι συνήθως τὸ ῥῆμα **ἀκολουθεῖν** μετὰ δοτικῆς, οὐχ ἥττον ἐνίοτε συντάσσουσιν αὐτὸ καὶ μετὰ γενικῆς, ἡγουμένου ἢ τοῦ ἐπιρρήματος ὀπίσω Ματθ. ι', 38. Μάρκ. η', 34. ἢ τῆς προθέσεως μετὰ Ἀποκ. 8 ιδ', 13. Τοῦτο ὅμως ἀπαντᾷ ἐνίοτε καὶ εἰς τοὺς Ἕλληνας συγγραφεῖς. Ἰδε Πολυβ. Α'. 27. Εὐριπ. Μῆδ. 1143.

Ἀκούω, ἀκροάζομαι, αἰσθάνομαι διὰ τῆς ἀκουστικῆς δυνάμεως, διδάσκομαι παρὰ τινος, εἰμαι μαθητὴς τινος, ὑποτάσσομαι τινι, εἰμαι ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τινός. «*ὅσα ἔθνη τῶν Ῥωμαίων ἀκούει*», ὁ ἐστὶν ὅσα εἶναι ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Ῥωμαίων, ὀνομάζομαι, ὡς «*Κοσμάς ἀκούω*», φημιζομαι οὕτως ἢ ἄλλως, κακὸς ἢ καλός, ἐπαινοῦμαι ἢ κατηγοροῦμαι ὡς «*εὐ ἀκούω*», «*κακῶς ἀκούω*».

Ἐν τῇ Ν. Δ. ἀπαντᾷ 405 φορές.

Ἀκούω, αἰσθάνομαι, ἀντιλαμβάνομαι διὰ τῆς αἰσθήσεως τοῦ ἀκούειν, διὰ τῆς ἀκοῆς μετὰ γεν. προσώπου καὶ αἰτιατ. πράγματος ὑπονοουμένων τῶν προθέσεων ἐκ ἧ παρὰ, ἢ ἀπὸ «*Τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρὸς, ἣν ἠκούσατέ μου*» (Πράξ. α', 4). «*Ἀπαγγέilate Ἰωάννη ἃ ἀκούετε καὶ βλέπετε*» Ματθ. ια', 4 καὶ μετὰ γεν. πράγματ. «*Ἠκούσατε τῆς βλασφημίας*» (Μάρκ. ιδ', 64). «*Οἱ ἐν τοῖς μνημείοις ἀκούονται τῆς φωνῆς αὐτοῦ*» (Ἰωάν. ε', 28). Τὸ ῥῆμα ἀκούειν ὑπὸ ταύτην τὴν σημασίαν ἀπαντᾷ συχνότατα ἐν τῇ Ν. Δ. Ματθ. β', 18. ἢ 10. θ', 12. ι', 27. ια', 14. ιβ', 19. καὶ 16. Μάρκ. ε'. 20. Λουκ. ε'. 27. Ἰωάν. γ', 8. ε', 25. θ', 32. Πράξ. ις', 14. Α'. Κορινθ. β', 9. Ἀποκ. ιη', 22. Εἰς ταύτην τὴν σημασίαν ἀνήκει καὶ ἡ φράσις «*ἀκοῇ ἀκούειν*» (Ματθ. ιγ', 14 ἰδ. ἐν λέξει ἀκοῇ ὑπ' ἀρ. 353).

Ἀκούω, πυνθάνομαι τι ἐξ ἀκοῆς, πληροφοροῦμαι ἐξ ἄλλων, μανθάνω τι ἐκ φήμης, πείραν λαμβάνω τινός. «*Ἀκούσας δὲ Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς ἐταράχθη*» (Ματθ. β', 3), ὁ ἐστὶν πληροφορηθεὶς ἐκ τῆς φήμης, ἐκ τῆς διαδόσεως ἀνὰ πᾶσαν τὴν πόλιν περὶ τοῦ μεγάλου σκοποῦ τῆς ἐλευσεως τῶν Μάγων· καὶ ι', 22 «*ἀκούσας ὅτι ὁ Ἀρχέλαος βασιλεύει*», ὁ ἐστὶν μαθὼν ἐκ τῶν ἀνθρώπων, ἐκ τοῦ κόσμου. Καὶ δ', 12. ια', 2 «*Ὁ δὲ Ἰωάννης ἀκούσας ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ τὰ ἔργα τοῦ Χριστοῦ*», ὁ ἐστὶν διὰ τῆς φήμης· ἀφ' οὗ ἡ φήμη διέδωκε καὶ μέχρι τοῦ δεσμοτηρίου κτλ. Αὐτόθι ιδ', 13. κβ', 7. κδ', 6. Μάρκ. γ', 21. ε', 27. ε', 14. Πράξ. θ', 13. ζ', 12. ιε', 24. κγ', 16. Γαλ. α', 23. «*Μόνοι δὲ ἀκούοντες ἦσαν, ὅτι ὁ διδάσκων ἡμᾶς ποτε νῦν εὐαγγελίζεται τὴν πίστιν*», ὁ ἐστὶν ἐκ φήμης ἐμάνθανον, ἐπληροφοροῦντο, ὅτι ἐγὼ ὁ ποτὲ διώκτης τοῦ Χριστοῦ σήμερον εἰμαι ἀπόστολος αὐτοῦ.

Ἀκούω, γινώσκω τι, καταμανθάνω τι, λαμβάνω γινώσιν τινος, εἴτε ἐξ ἀναγνώσεως, ὅθεν καὶ ὁ Πολύβιος θ', 1. τοὺς ἀκούοντας ἀποκαλεῖ ἀναγνώστας, εἴτε ἐκ τῆς ἀκροάσεως, «*Τὴν ὑπομονὴν Ἰὼβ ἠκούσατε*» (Ἰακώβ ε', 11), ὁ ἐστὶν γινώριζετε ἐκ τῆς ἀκροάσεως τῶν ἀγίων Γραφῶν τὴν ὑπομονὴν τοῦ Ἰὼβ, εἴτε ἐκ παραδόσεως «*Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις*» (Ματθ. ε', 45), ὁ ἐστὶν ἐκ παραδόσεως ἐμάθετε τὸ παραγγελην εἰς τοὺς ἀρχαίους· εἴτε τέλος ἐκ θείας ἀποκαλύψεως «*Ὅτι ἠρπάγη εἰς τὸν Παράδεισον· καὶ ἠκουσεν ἄρρητα ῥήματα*» (Β'. Κορ. ιβ', 4), ὁ ἐστὶν θεοθεν ἐμνήθη, ἐξ ὑπερφυσικῆς δυνάμεως ἐδιδάχθη πράγματα ἀπόρητα, μὴ δυνάμενα νὰ λεχθῶσιν εἰς τοὺς ἀνθρώπους· «*Ἀπεκρίθη ὁ ὄχλος, ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐκ τοῦ νόμου, ὅτι ὁ Χριστὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα*» (Ματθ. ε', 21. 27. 33. 38. Ἰωάν. ιβ', 34), ὁ ἐστὶν γινώσκουμεν ἐκ τῆς ἀκροάσεως, ἐκ τῆς διδασκαλίας τῶν ἀγίων Γραφῶν ἐν ταῖς συναγωγαῖς· «*Ἠκούσατε τὴν ἐμὴν ἀνατροπὴν ποτε ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ*» (Γαλ. α', 13), ὁ ἐστὶν γινώσκετε ἐκ φήμης τὴν διαγωγὴν μου, ὅτε ἤμην ἐτι Ἰουδαῖος τὸ θρησκευμα· καὶ (δ', 2), «*Λέγετέ μοι οἱ ὑπὸ νόμον θέλοντες εἶναι τὸν νόμον οὐκ ἀκούετε*», ὁ ἐστὶν ἀποκρίθητέ μοι, ὅσοι μένετε στερεοὶ εἰς τὸ γράμμα τῆς Πεντατεύχου (τοῦ νόμου), δὲν γινώριζετε ἐκ τῆς ἀναγνώσεως, ἢ ἀκροάσεως τί ὁ νόμος λέγει περὶ αὐτοῦ· «*Ἀφ' ἧς ἡμέρας ἠκούσατε καὶ ἐπέγνωτε τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ*», (Ἐφεσ. γ', 2. Κολασ. α', 6), ὁ ἐστὶν κατενόησατε ἐκ τοῦ κηρύγματος, καὶ ἐπιστεύσατε καὶ ἀπεδέχθητε τὴν χάριν.

Ἀκούω, ἐκπαιδεύομαι, διδάσκομαι, μανθάνω τι· «*Ὁ τὸν λόγον ἀκούων*» (Ματθ. ιγ', 22), ὁ ἐστὶν ὁ διδασκόμενος εἰς τὰ δόγματα τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας· «*Ἦσαν ἐγγίλλοντες αὐτῷ πάντες... ἀκούειν αὐτοῦ*» (Μάρκ. δ', 15. Λουκ. ιε', 1), ὁ ἐστὶν ὅπως διδασκῶσι, κατηχηθῶσιν ὑπ' αὐτοῦ. καὶ ιθ', 48· «*Ὁ λαὸς ἅπας ἐκρέματο αὐτοῦ ἀκούειν*», ὁ ἐστὶν ἦτο προσηλωμένος εἰς αὐτὸν διδασκόμενος. «*καθὼς ἀκούω κρίνω*» (Ἰωάν. ε', 30), ὁ ἐστὶν, καθὼς ἐδιδάχθην παρὰ τοῦ Πατρὸς μου. «*Πᾶς ὁ ἀκούσας παρὰ τοῦ Πατρὸς μου*» (ε', 45), ὁ ἐστὶν ὁ διδασκόμενος παρὰ τοῦ Πατρὸς· «*ἃ ἤκουσα παρ' αὐτοῦ*» (ἢ 26), ὁ ἐστὶν ὃ ἐδιδάχθην παρὰ τοῦ Θεοῦ· καὶ 40 «*τὴν ἀλήθειαν ἤκουσα παρὰ Θεοῦ*» (Παράβ. ιβ', 47. ιε', 15). «*Διὰ τοῦ στόματός μου ἀκούσαι τὰ ἔθνη τὸν λόγον τοῦ Εὐαγγελίου*» (Πράξ. ιε', 7), ὁ ἐστὶν ὥρισεν ὁ Θεός, ὅπως διὰ τοῦ στόματός μου διδασκῶσι (ἀκούσαι) τὰ ἔθνη τὸ Εὐαγγέλιον· «*Πῶς πιστεύουσιν οὗ οὐκ ἤκουσαν*» (Ῥωμ. ι', 14), ὁ ἐστὶν εἰς ὃ δὲν ἐδιδάχθησαν· καὶ 18 «*μὴ οὐκ ἤκουσαν*»· ὁ ἐστὶν μήπως δὲν ἐδιδάχθησαν· «*Οὐ οὐκ ἀκηκάσαι συνήσουσι*» (ιε', 21), ὁ ἐστὶν ὅσοι δὲν ἐδιδάχθησαν θέλουσιν ἐννοῆσαι· «*Ἀκούσαντες τὸν λόγον τῆς ἀληθείας*» (Ἐφεσ. α', 13), ὁ ἐστὶν διδασκέντες τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν· «*Τοῦ Εὐαγγελίου οὗ ἠκούσατε*» (Κολασ. α', 23), ὁ ἐστὶν ὃ ἐδιδάχθητε· «*προσέγειν τοῖς ἀκουθεῖσιν*» (Ἐβρ. β', 1), ὁ ἐστὶν τοῖς δεδιδασμένοις εἰς ὕμους.

Ο ΓΑΜΟΣ ΚΑΙ Η ΑΓΑΜΙΑ ΚΑΤΑ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΝ ΕΝΝΟΙΑΝ.

Σεβαστέ μοι Συντάκτα τῆς «Σιών»,

Σχετικῶς πρὸς ὅσα ἐπέστεila ὑμῖν περὶ γάμου καὶ ἀγαμίας, καὶ τὰ ὅποια εὐηρεστήητε νὰ δημοσιεύσητε ἐν τοῖς ἀριθμοῖς 343 καὶ 345 τῆς «Σιών», ἐπιστέλλω ἥδη καὶ τὸ ἐξῆς ἄρθρον μου, ὅπερ πέπεισμαι ὅτι θέλετε δημοσιεύσει, φίλοι ὄντες τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἐλευθέρως συζητήσεως τῆς τε ἀπροκαταλήπτου καὶ ἀλλοτρίως προλήψεων· ἐνισχύομαι δὲ εἰς τὴν ἰδέαν μου ταύτην καὶ ἐξ ὧν ἡ «Σιών» δημοσιεύει περὶ γάμου φωτιστικῶν ἄρθρων.

Ὁ γάμος εἶναι θεσμός κοινωνικός, παρὰ Θεοῦ λαβὼν καὶ ἔχων τὴν σύστασιν· ἔστι δὲ γάμος ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς σύζευξις, συνάφεια, συμβίωσις, σκοπὸν ἔχων τὴν παιδοποιίαν καὶ παιδοτροφίαν, εἰς αὐξήσιν καὶ πληθυσμὸν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους καὶ ἡθικὴν ἔνωσιν καὶ συμβίωσιν τῶν συζύγων. Καὶ ὁ μὲν τῆς παιδοποιίας σκοπὸς ἐστὶν ὁ κατώ-

τερος, ο δὲ τῆς ἡθικῆς συμβιώσεως ἐν ὁμονοίᾳ καὶ ἀγάπῃ καὶ συνεργασίᾳ ἐπ' ἀγαθῷ ἐστὶν ὁ ἀνώτερος· ἐφ' ᾧ καὶ ὁ γάμος ἐστὶν ἀδιάλυτος ὑφισταμένης τῆς σχέσεως ταύτης. Ἡ ἡθικὴ τελείωσις τῶν συζύγων εἰκὼν ἐστὶ τῆς ἐν τῷ Θεῷ ἡθικῆς ἐνότητος τῶν τριῶν συναϊδίων προσώπων, καὶ ἐν τῷ Χριστιανικῷ γάμῳ εἰλικρινῶς ἀρμολύει ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, «Ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ καθ' ὁμοίωσιν», ἥτοι κοινωνίαν συνδεομένην τῷ ἡθικῷ τῆς ἐν ἀληθείᾳ ἀγάπης δεσμῷ, καὶ δημιουργοῦσαν ὄντα ἐξ ὑποκειμένης ὕλης, ἥτοι γεννῶσαν ἄνθρώπους ἐπὶ τῆς γῆς τῷ τῆς γεννήσεως νόμῳ. Διὰ τοῦ γάμου ἀληθῶς δημιουργία καὶ κοσμοποιία καὶ κυβέρνησις γίνεται τῶν τέκνων παρὰ τῶν γονέων αὐτῶν, ἥτοι γέννησις καὶ μόρφωσις καὶ διοικήσις αὐτῶν κατὰ Θεόν. Διόπερ καὶ οἱ οἱ γονεῖς, τοιαῦτα καὶ τὰ τέκνα, ἐπειδὴν τύχῳσιν ἀνατροφῆς ἐπιμελημένης· ὅθεν καὶ ὁ Θεὸς κατὰ μὲν τὴν Π. Διαθήκην ἐνομοθέτησε τὸν γάμον εὐθὺς ἀπὸ τῆς πλάσεως, τῶν πρώτων ἀνθρώπων, οὐχὶ δὲ καὶ τὴν ἀγαμίαν. Ἀλλὰ μετὰ τὴν πτώσιν καὶ τὴν παράθεσιν τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τοῦ ἡθικοῦ νόμου τινὲς μὲν τῶν ἀνθρώπων συνῆπτον γάμους κατὰ Θεόν, ἐκ τοῦ ἐλαττηρίου τῆς παιδοποιίας καὶ τῆς ἡθικῆς συμβιώσεως αὐτῶν, λαμβάνοντες τὸ τῆς παιδοποιίας θέλημα ἐκ τοῦ ὁρθοῦ λόγου καὶ οὐχὶ ἐκ τῆς σαρκὸς· οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων συνῆπτον γάμους ἢ πρὸς ἀποφυγὴν τῆς πορνείας, ἢ καὶ ἐξ ἄλλων ἐλαττηρίων εὐτελῶν, καὶ κυρίως ἐνεκα τῆς ἡδονῆς τῆς σαρκὸς. Ἐνθὺ δὲ ἐκ τοῦ Θεοῦ εἰς ὁ γάμος, ἐκ τῶν ἀνθρώπων διακρίνεται εἰς γάμον σκοπὸν ἔχοντα τὴν παιδοποιίαν καὶ τὴν ἡθικὴν τελείωσιν τῶν συζύγων καὶ ἐκ τῶν τέκνων, καὶ εἰς γάμον σκοπὸν ἔχοντα τὴν ἀποφυγὴν τῆς πορνείας, τὴν τῆς σαρκὸς ἡδονήν, τὴν λήψιν προικὸς καὶ ἄλλα τοιαῦτα. Καὶ ὁ μὲν γάμος ὁ ἔχων σκοπὸν τὴν παιδοποιίαν καὶ τὴν ἡθικὴν ἔνωσιν, τελειώσιν, καὶ συμβίωσιν τῶν συζύγων ἐστὶν ὁ κατὰ Θεόν, ὁ δὲ ἔχων ἐλαττήριον καὶ σκοπὸν τὴν τῆς σαρκὸς ἡδονήν ἐστὶν ὁ τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου, ὁ ἐκ τῆς ἀτελείας καὶ τῆς ἀνθρωπίνης ἀσθενείας προερχόμενος. Ἐν δὲ τῷ Χριστιανισμῷ τίς γάμος ἐστὶ τίμιος; Βεβαίως ὁ σκοπὸν ἔχων τὴν παιδοποιίαν καὶ τὴν ἡθικὴν ἔνωσιν τῶν συζύγων· ὁ δὲ ἐκ τῆς ἀσθενείας τῶν ἀνθρώπων ἀνεκτός ἐστιν, ἕως ἂν ἐπικρατήσῃ ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει τὸ κρεῖττον τοῦ χειρότερου. Περὶ δὲ τῆς ἀνοχῆς ταύτης καὶ ὁ θεὸς Παῦλος λέγει· «Διὰ τὰς πορνείας ἕκαστος τὴν ἐαυτοῦ γυναῖκα ἔχειτω». Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ γάμου.

Ἀλλὰ περὶ τῆς ἀγαμίας τί ἔχομεν εἰπεῖν; Ἡ ἀγαμία οὐδαμῶς τῆς Γραφῆς νομοθετεῖται παρὰ τοῦ Θεοῦ, ἐπειδὴ δὲ ἐστὶν αὕτη προῖον τῆς ἐλευθερίας θελήσεως τοῦ ἀνθρώπου, συνιστᾶται, ὅταν ἀσκήται χάριν ὑψηλοτέρου σκοποῦ ἐν τῇ κοινωνίᾳ, ἥτοι τοῦ κηρύγματος τοῦ Εὐαγγελίου. Ἡ ὑφισταμένη ἀνώμαλος κοινωνικὴ κατάστασις μᾶλλον ἀπαιτεῖ τὴν σώφρονα ἀγαμίαν, διότι κατ' αὐτὴν ὁ Χριστιανικὸς γάμος ἐστὶν ἀνέφικτος διὰ τὴν ἑλλειψίν ἀνθρώπων συναπτομένων εἰς κοινωνίαν γάμου ἐξ ἡθικῶν ἐλαττηρίων, καὶ ἐνεκα ἐκτελέσεως θείου νόμου. Ἀλλ' ἡ ἀγαμία διακρίνεται εἰς ἀγαμίαν ἐνεκα ἀποφυγῆς τῶν ἐκ τοῦ γάμου ὑποχρεώσεων, μόχθων καὶ λυπηρῶν, καὶ εἰς ἀγαμίαν ἐκ τοῦ ἐλαττηρίου τῆς ὑπηρεσίας τοῦ Εὐαγγελίου, εἰς ἀναγέννησιν πολλῶν τέκνων διὰ τοῦ Εὐαγγελίου. Τὸ πρῶτον τῆς ἀγαμίας εἶδος ἐστὶ τὸ κατώτατον, καὶ τούτου ὁπαδοὶ τοῦ εἶδους ἐγένοντο οἱ πλείστοι τῶν μοναχῶν, καὶ κυρίως ἐπ' αὐτοῦ βασιζέται ὁ μοναχικὸς βίος· τὸ δὲ δεύτερον εἶδος τῆς ἀγαμίας ἐστὶ τὸ ἀνώτατον, καὶ τούτου ὁπαδοὶ ἦσαν οἱ μεγάλοι τῆς Ἐκκλησίας Πατέρες, ὧν ἡ ἀγαμία ἰσοῦται τῷ γάμῳ τῶν λογικῶν καὶ σωφρόνων ἀνδρῶν, οἵτινες ἐνεκα τοῦ ἡθικοῦ τοῦ γάμου σκοποῦ συνήφθησαν γάμοι. Ἀλλ' ἐὰν συγκρίνωμεν τὸν γάμον τὸν πρὸς ἀποφυγὴν τῶν καταχρήσεων τῆς σαρκὸς, τὸν πρὸς ἡδονὴν σαρκικὴν, πρὸς τὴν ἀγαμίαν τὴν ἐνεκα ἀποφυγῆς τῶν λυπηρῶν τοῦ γάμου καὶ τῶν ὑποχρεώσεων αὐτοῦ, πόνων τε καὶ μόχθων, εὐρή-

σομεν, ὅτι κρείσσων ἡ ἀγαμία ἢ ἐνεκα ἀποφυγῆς τῶν λυπηρῶν τοῦ γάμου, ἢ ὁ γάμος ὁ ἐνεκα ἀποφυγῆς τῶν καταχρήσεων καὶ πρὸς τὴν τῆς σαρκὸς ἡδονήν· καὶ τὴν ἀγαμίαν καὶ παρθενίαν ταύτην συνίστησιν ὁ Χριστὸς λέγων, «Ὁ δυνάμενος χωρεῖν χωρεῖτω», ὡς κρεῖττον τοῦ γάμου τοῦ πρὸς ἀποφυγὴν τῆς πορνείας. Συγκρίνοντες ὁμῶς τὸν γάμον τὸν κατὰ Χριστὸν πρὸς τὴν ἀγαμίαν τὴν πρὸς διάδοσιν τοῦ Εὐαγγελίου εἰς ἀναγέννησιν τῶν ψυχῶν, εὐρίσκομεν ὅτι ἀμφοτέρω ἐξ ἴσου ἀγαθὰ καὶ ὠφέλιμα, μετὰ τῆς διαφορᾶς ὅτι ὁ μὲν γάμος τὸ οὐσιῶδες ἐστὶ στοιχεῖον τοῦ κοινωνικοῦ βίου, ἐν ᾧ συναντῶνται ἀμφοτέρω ἢ τε παιδοποιία μετὰ τῆς κατὰ λόγον ἀνατροφῆς τῶν τέκνων, καὶ ἡ ἡθικὴ συνένωσις καὶ τελείωσις τῶν συζύγων καθ' ὁμοίωσιν τοῦ Θεοῦ, ὅτι δὲ ἡ ἀγαμία ἐστὶ τὸ συμβεβηκός, τὸ κατὰ περίστασιν, ἐπομένως τὸ ἐκλείπον, ὁπότεν ἐκλείψωσιν αἱ περιστάσεις, ἐξ ὧν ἐπετράπη ἡ γένεσις καὶ ἡ ὑπαρξὶς αὐτοῦ· ὁπότεν λόγου χάριν, ὁ Χριστιανισμὸς ἐπικρατήσῃ ἐν ταῖς διανοίαις καὶ ταῖς καρδίαις ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, καὶ αἱ κοινωνικαὶ διαταχθῶσι κατὰ πάντα χριστιανικῶς, καὶ ὁ γάμος ἐννοηθῇ καλῶς παρὰ πάντων, ἐκλείψωσιν αἱ περιστάσεις τῆς ἀγαμίας, καὶ οὐδεὶς ἔσται ἀγαμος, διότι οὐκ ἔχει λόγον νὰ ᾗ τοιοῦτος, ἕκαστος δὲ οἰκογενειάρχης ἔσται καὶ διδάσκαλος ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ τῶν τέκνων αὐτοῦ· καὶ αὕτη ἡ τῶν Ἐπισκόπων ἀγαμία καταργηθήσεται ὡς οὐδένα λόγον ἔχουσα· ὁ Ἐπίσκοπος, ὁ ἱερεὺς, ὁ διδάσκαλος ἔσονται ἔγγαμοι δυνάμενοι νὰ ποιῶσι τὸ ἐαυτῶν κρεῖττον διὰ τοῦ γάμου ἢ διὰ τῆς ἀγαμίας. Ἐν τοιαύτῃ δὲ κοινωνίᾳ χριστιανικῇ τὸ ἔργον τοῦ γενναίου μετὰ τοῦ ἔργου τοῦ ἀναγεννᾶν θὰ συναντῶνται ἐν τῷ αὐτῷ προσώπῳ, καὶ οὐδαμῶς θὰ χωρίζονται, ὡς νῦν. Ὑπὸ τοιοῦτον φρόνημα ὁρθὸν καὶ ὑγιὲς περὶ γάμου καὶ ἀγαμίας δύναται πᾶς τις νὰ μελετᾷ τὸ κοινωνικὸν μέλλον τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ μοναχικὸν παρελθόν αὐτοῦ, ὅπερ εἶχε καὶ τὰς ἀρετὰς αὐτοῦ, ὡς εἶχε καὶ τὰς ὑπεβολὰς καὶ τὰς ἐλλείψεις αὐτοῦ. Τὸ κοινωνικὸν μέλλον τοῦ Χριστιανισμοῦ ἔγκειται εἰς τὴν ἀνύψωσιν τοῦ γάμου τοῦ κατὰ Χριστὸν καὶ εἰς τὴν κατάργησιν τῆς ἀγαμίας, ἥτοι τὴν συγχώνευσιν τοῦ ἔργου αὐτῆς μετὰ τοῦ ἔργου τοῦ γάμου. Πρέπει νὰ ἐννοηθῇ ἡ φύσις τοῦ γάμου κατὰ τὸν ὁρθὸν λόγον καὶ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ οὐχὶ κατὰ τὰς περὶ αὐτοῦ δόξας καὶ προλήψεις ἑκάστου.

Ἡ «Σιών» ἀξιεπαίνως ἐπελήφθη τῆς μελέτης τοῦ σοβαροῦ τούτου θέματος, καὶ ἀξιούμεν νὰ ἐμμενῇ ἐν τῇ ἀναπτύξει αὐτοῦ. Τὸ κυριαρχοῦν ἐν τῇ κοινωνικῇ φύσει τοῦ ἀνθρώπου ἐστὶν ὁ σώφρων γάμος, ἡ δὲ ἀγαμία τὸ συμβεβηκός ἐστὶ, τὸ περιστατικόν τε καὶ διαβατικόν καὶ ἐκλείπον. Φύσει δὲ κρεῖττον τὸ οὐσιῶδες τοῦ συμβεβηκτός, καὶ τὸ κοινωνικὸν μέλλον τοῦ Χριστιανισμοῦ ἔσται τὸ κρεῖττον οὐχὶ δὲ καὶ τὸ μοναχικὸν αὐτοῦ παρελθόν. Ἐκεῖνο ὠδήγησεν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ κρεῖττονος· τὰ μέσα δὲ οὐδέποτε εἰσι κρεῖττονα τοῦ σκοποῦ αὐτῶν· τοῦ δὲ κοινωνικοῦ βίου σκοπὸς ἡ ἐν τῇ συζυγίᾳ καὶ τῇ οἰκογενείᾳ καὶ τῇ πολιτείᾳ πραγματώσις τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ δικαίου, ἡ διὰ τοῦ γάμου τοῦ χριστιανικοῦ ἡθικὴ ἀνύψωσις καὶ τελειοποιήσις τῶν συζύγων καὶ τῆς οἰκογενείας.

Εἰς τῶν ἀναγνωστῶν τῆς «Σιών».

Ἡ «Σιών» ἐν καιρῷ ἀπαντήσῃ τὰ δέοντα εἰς τὴν σπουδαίαν ταύτην διατριβήν.
Σ. Δ. Σ.

ΔΙΑΦΟΡΑ

Καθὰ γράφουσιν ἡμῖν ἐκ Σμύρνης, οἱ εὐγενεῖς καὶ φιλόκαλοι Σμυρναῖοι, οἱ ἀείποτε διακρινόμενοι διὰ τὰ φιλόδοξα καὶ φιλοσθητὰ αἰσθήματα αὐτῶν, δι' ἐξαιρετικῶν τιμῶν ἐδεξιώσαντο τὸν Σ. Ἀρχιεπίσκοπον Ζακύνθου, τὸν καὶ συντάκτην τῆς «Σιών», διερχόμενον διὰ τῆς πόλεως αὐτῶν. Αἱ περιποιήσεις καὶ φιλοφροσύνη τῶν τὰ πρῶτα φε-

ρόντων ἐν Σμύρνῃ εἶναι ἀνώτεροι περιγραφῆς· μεγίστην δὲ λύπην ἐξέφρασαν, ὅτι δι' ὀλίγας μόνον ἡμέρας ἡδυνήθησαν νὰ φιλοξενήσωσι τὸν Σεβαστὸν αὐτοῖς Ἱεράρχην, ὃν, καθὰ ἐνθυμοῦνται οἱ τακτικοὶ ἀναγνώσται τῆς «Σιών», ἐπανελημμένως εἶχον προσκαλέσει πρὸ ἐτῶν ἐπὶ ἀδρᾷ χορηγήσει Ἱεροκῆρυκα εἰς Σμύρνην (ἴδ. ἀριθ. 107 καὶ 110). Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, καίτοι σπεύδων νὰ μεταβῇ εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἵνα, εἰ δυνατόν, ἐπιτύχῃ παρὰ τῆς Υ. Πύλης τὴν ἄρσιν τῆς ἐν Τουρκίᾳ ἀπαγορεύσεως τῆς «Σιών», ἐθεώρησε καθήκον ἐαυτοῦ, ἵνα ἀνταποκρινόμενος πρὸς τὰ ἐγκαρδίου ἀγάπης καὶ σεβασμοῦ αἰσθήματα τῶν φιλοκάλων Σμυρναίων, παρατείνῃ ἐπὶ τινὰς ἡμέρας τὴν αὐτόθι διαμονὴν αὐτοῦ. Τῇ δὲ Κυριακῇ τῶν Ἀγίων Πατέρων καὶ ἐλειτουργήσεν ἐν τῷ ἱερῷ ναφ' τοῦ Ἀγίου Γεωργίου, καὶ Λόγον ἀπήγγειλε, καταθέλλαντα τοὺς ἐκκλησιαζομένους, καὶ πιστώσαντα ὁμῆγα δίκαιον εἶχον οἱ προὔχοντες τῶν Σμυρναίων, ἐπιμένοντες εἰς τὴν ὡς Ἱεροκῆρυκος πρόσκλησιν αὐτοῦ εἰς τὴν περικαλλῆ αὐτῶν πόλιν, τὴν ἐπαξίως «ὀφθαλμὸν τῆς Ἰωνίας» κληθεῖσαν. Αἱ ἐπισημότεραι ἐφημερίδες τῆς Σμύρνης ἐν τῷ ἀμέσῳ τὴν ἐπιούσαν ἐκδοθέντι φύλλῳ αὐτῶν, ἐν τῇ πρώτῃ σήλῃ, μετ' ἐγκωμίων ἀνήγγειλαν τὸν τε Λόγον καὶ τὴν ἱερουργίαν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου· ἡ μὲν «Ἀμύθηλα» ὡς ἐξῆς.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ζακύνθου. Πλήθος πολὺ συνέρρευσε χθὲς εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Γεωργίου, ὅπως ἀκούσῃ ἱερουργοῦντα τὸν Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπον Ζακύνθου, τὸν ἐκ τῶν σπανίων ἀληθῶς λογίων τοῦ Γένους Ἀρχιερέων κ. Διονύσιον Λάταρ, ὅστις παρέχωρ δαίγμα τῆς γνωστῆς ρητορικῆς αὐτοῦ δεινότητος, ὡμίλησε μετὰ τσαυτῆς δυνάμειος λόγου καὶ αἰσθημάτων περὶ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ ἰουδαϊσμοῦ καὶ τοῦ ἐλληνισμοῦ ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπινου γένους, καταλήξας εἰς τὰ ἐκ τῆς συμπτώσεως προερχόμενα ἀγαθὰ, ὥστε πολλοὶ τοῦ ἀκροατηρίου αὐτοῦ μέχρι δακρύων συνεκινήθησαν. Ἐπίσης τὰ μέγιστα εὐηρέστησε τοὺς ἐκκλησιαζομένους τὸ γλυκὺ ἐπατησιακὸν μέλος, ὅπερ μεταχειρίζεται ὁ κ. Λάταρ ἐν τῇ λειτουργίᾳ αὐτοῦ, καὶ ὅπερ καθίστατο εἰς ἀρμονικώτερον διὰ τῆς ἀργυροῦχος φωνῆς τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Ζακύνθου. Ὁ κ. Λάταρ ἀναχωρεῖ μεθαύριον Τετάρτην ἀπερχόμενος εἰς Κωνσταντινούπολιν, σήμερον δὲ θέλει ἐπισκεφθῇ τὰ διάφορα φιλεκαπιδευτικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ καταστήματα.

Ἡ δὲ «Νέα Σμύρνη» γράφει τὰ ἐξῆς.

«Κατὰ τὰ προαγγελθέντα, ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Ζακύνθου ἱερουργήσῃ χθὲς εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Γεωργίου, ἔνθα ἐκκλησιάσθη πλήθος ἄπειρον συμπολιτῶν. Μετὰ τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον, ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος ἀπήγγειλε ἐκ τοῦ προχείρου Λόγον διαρκέσαντα τεσσαράκοντα περίπου λεπτά καὶ καταθέλλαντα τοὺς ἐκκλησιαζομένους. Ὁ εὐφραδὴς ἱερέρχης ἀπέδειξε ἐν τῷ Λόγῳ του, ὅτι ὅπως ὁ πολιτισμὸς διεδόθη εἰς τὰ ἄλλα ἔθνη διὰ τοῦ ἐλληνισμοῦ, τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ χριστιανισμὸς ἐξηπλώθη διὰ τῆς ἑλλην. φιλοσοφίας καὶ τῶν σχολῶν, ὡς οἱ Ἑλληνας ὥρυσαν εἰς Ἀλεξάνδρειαν καὶ Ἀρτιόχειαν, ἐξ ὧν ἐξῆλθον οἱ μεγαλύτεροι τοῦ χριστιανισμοῦ διδάσκαλοι· συνέστησε τὴν εἰς τὴν πάτριον θρησκείαν πίστιν καὶ ἀποσιώσῃ, ἀρέπτως τὰ ἐκπολιτιστικὰ ἐν τῇ Ἀνατολῇ καθήκοντα, ἅτινα ἔχει ἡ ἐν Σμύρνῃ ὁμογενὴς Κοινότης, καὶ καταλήγων συνέστησεν εἰς ταύτην τὴν ὁμόνοιαν. Ἡ Α. Σ. ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ζακύνθου κ. Διονύσιος Λάταρ, ἐπισκεφθήσεται σήμερον τὸ Ὁργανοτροφεῖον, ἵσως δὲ καὶ ἕτερα τῶν ἐθνικῶν ἡμῶν καθιδρυμάτων, αὐριον προτίθεται νὰ ἐπισκεφθῇ τὰ ἐρείπια τῆς Ἐφέσου, καὶ μεθαύριον ἀναχωρήσῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν».

Ἡ «Σιών» ἐκφράζουσα τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτῆς τοῖς τε φιλοκαλοῖς Σμυρναῖοις καὶ τοῖς ἀξιότιμοις Συντάκταις τῶν ἀνωτέρω φύλλων, δι' ἃς πρὸς τὸν Συντάκτην αὐτῆς ἀπέδωκαν ἐξαιρετικὰς τιμὰς, νέα δαίγματα τῆς ἡν ἀνέκαθεν πρὸς αὐτὸν τρέφουσιν ἀγάπης καὶ σεβασμοῦ, εὐχεται τὴν ἐπὶ τὰ κρεῖττω πρόδον καὶ τὴν κατ' ἄμφω εὐημερίαν τῇ προσφιλεῖ αὐτῇ Σμύρνῃ.